

transparant

EDITORIAAL

Waarom?

'Waarom gaat gij sporten, opa?' 'Waarom kruip je in de boom? Waarom zaag je takken af?' 'Waarom ga je naar de viering en wat is dat 'de viering', opa?'. Herken je die vragen? Kleinzoon Elias teistert papa en mama, elke argeloze bezoeker met de alles overheersende 'waaromvragen' op de meest onverwachte momenten.

We hebben juist een periode achter de rug met weinig licht en met heilige nachten. Een tijd van vertragen, vragen en ervaringen naar boven laten komen die werden weggeduwd in de rush der dagen. 'Kerstmis, vrede, maar waarom blijft de VS bezig in Irak, hongeren de Israëli's de Palestijnen uit? Is vrede eigenlijk wel denkbaar in een wereld zoals die nu georganiseerd is? Wie is er slachtoffer van de eventuele splitsing van gezondheidszorgen, werkloosheidsuitkeringen en kinderbijlagen? 'Solidariteit is de tederheid der volkeren', lees ik ergens. Waarom is dat zo moeilijk te realiseren? Moeten sterke schouders dan niet het meeste dragen? Moet juist daar de fiscaliteit niet voor dienen: ongelijkheid tussen de burgers verkleinen in plaats van ze te vergroten? De rijken rijker, de armen armer: waarom kunnen de laagste inkomens niet omhoog...?

De waaromvragen blijven stellen. En samen antwoorden zoeken met als criteria: solidariteit, meer gelijkheid en menswaardigheid. Ik wens het van harte en met aandrang aan elk gezin, elke gemeenschap, ook aan het IPB. Op het IPB Forum van december stelden we waaromvragen over klimaat en solidariteit. Wat is zorg voor de schepping en hoe doe je dat concreet in de parochie, thuis, op de

school en op het werk? Twaalf jaar geleden leverde het IPB al goed werk af over dit thema. Er wordt nog steeds op verder gewerkt. Zie tekst 'Eco-spiritualiteit in christelijk perspectief', www.ipbsite.be. We bleven niet bij de vragen hangen. Heel wat van ons stapten 's namiddags mee op in de internationale betoging te Brussel 'Op straat voor solidariteit en klimaat'. Leuk was ook dat de mensen die spraken op het Forum, op de middenbladzijde van Kerk + Leven ruim aan het woord kwamen en dat ze op 3 februari in Braambos te zien zijn in het programma 'Ecologie en Kerk'. We zijn dus goed begonnen. We nemen dit jaar het thema verder op als onderdeel van volgende Fora.

Op de Forum- en de Bureaubijeenkomsten vragen we ons telkens af wat de voorbije periode is opgevallen in de samenleving en welk appèl daarvan uitgaat naar onszelf als christen, als kerkgemeenschap en speciaal als IPB. De 'Aanbevelingen' die je in deze Transparant vindt, gaan over de 'Levensbeschouwelijke ontmoeting'. Een thema dat bijna een jaar lang werd aangegeven als zeer belangrijk. We besteedden er drie Fora aan. De moeite waard. We willen die 'Aanbevelingen' dan ook zo ruim mogelijk verspreiden.

Een derde thema dat het afgelopen jaar de geesten beroerde was 'Armoede en Solidariteit'. We hielden over dit thema samen met het CIL (Conseil Interdiocésain des Laïcs), onze Franstalige collega's, een studiedag. Dit jaar zullen we terug zo'n dag organiseren. Het is het IPB Forum van 29 november dat we samen met de Assemblée Générale van het CIL gaan houden te Brussel. Alvast te noteren. Het thema is 'Interculturaliteit en Solidariteit'. Het positieve resultaat en de vele reacties bemoeiden ons om verder te gaan en er een uitwisselingsforum van te maken. Het is trouwens vermeldenswaard, zeker in deze dagen, dat op het Europees Lekenforum heel wat positieve reacties kwamen over het goede samenspel van de

Vlaamse en Waalse delegatie. Wat we duidelijk gemeen hebben is aan de ene kant de toetsteen van de solidariteit met de zwakkeren en anderzijds een samen onderweg willen zijn als kerk waarin ook leken gehoord en gezien worden over thema's op het snijpunt van geloof en samenleving. Nu eens meer kerkelijke dan weer meer maatschappelijke, maar steeds vanuit diezelfde bekommernis. De dankbaarheid voor het voorbije jaar vinden we terug in de kaartjes met wensen en metaforen die traditiegetrouw in januari rijkelijk op de tafel of het bureau prijken. Ik geef je er enkele mee die bleven hangen. Ik wens je in 2008 iets van de kerstengel die fluistert: 'Stem je af op de inbreng van de a(A)nder', van de herder die uitnodigt: 'Kom mee naar de mensen in de kou' en van de wijze die onverwachts zegt: 'Zie je dat Licht daar?'. Op het kaartje van de nuntius lazen we iets dat goed aansloot bij de werking van het voorbije IPB-jaar. 'We kunnen het evangelie niet beleven zoals het hoort als we enkel en alleen de kerkelijke leer volgen... Dat is zeker niet voldoende...helemaal niet. Integendeel, we moeten uit onszelf treden, naar onze

broeders toegaan, en samen met hen lijden, handelen, fouten maken, vergiffenis vragen'. Van een oudere geëngageerde IPB-ster die moet afhaken: '...Van harte blijf ik wensen en bidden dat jullie inzet vruchtbaar blijft voor Gods droom over onze samenleving...'. Dat bid ik met haar voor dit nog nieuwe jaar. En weet dat het kan, als

we leven Hem achterna:

'Hij bevrijdt wie arm is en redt hen het leven.

Hij ontfermt zich over weerlozen en verlost hen van onderdrukking en geweld.

De rechtvaardige zal bloeien en vrede zal er in overvloed zijn'.

Dit wenst het IPB je voor 2008.

Guido Vos
voorzitter IPB

Pastorale aanbevelingen IPB – Levensbeschouwelijke ontmoeting

Het IPB heeft in haar Forumbijeenkomsten uitdrukkelijk aandacht besteed aan de verantwoordelijkheid van de katholieke kerkgemeenschap om de levensbeschouwelijke ontmoeting aan te gaan en te stimuleren.

De leden van het IPB willen vanuit de studie, het overleg en de uitwisseling van ervaringen rond deze thematiek die zij daaromtrent meemaakten, een aantal aanbevelingen formuleren. Daar de verantwoordelijkheid voor de levensbeschouwelijke ontmoeting zich zowel situeert op het niveau van de kerkleiding, de leidinggevenden van instellingen, organisaties en lokale kerkgemeenschappen, als bij christengelovigen in hun woon-, werk- en leefomgeving, zijn deze aanbevelingen aan elk van ons gericht.

Het IPB stelt voor om ons werken aan levensbeschouwelijke ontmoeting steeds te laten groeien vanuit een kritische onbevangenheid. Het is wenselijk dat we in de ontmoeting gaan staan vanuit een diep bewustzijn van de positie van de rooms-katholieke kerk in het verleden en in het heden. Op die manier zullen we ook beter inzicht verwerven in de eigenheid en de huidige positie van de andere levensbeschouwingen in onze samenleving.

Het IPB gelooft dat de opbouw van goede en vruchtbare relaties met mensen van verschillende levensbeschouwingen en hun organisaties of instellingen – hoe moeilijk dat in de praktijk ook kan zijn – van onderuit nodig en mogelijk zijn. Goede contacten op het lokale kerkniveau kunnen doorwerken op alle niveaus van ons kerk zijn. Daarnaast zijn animatie, studie en educatie nodig. Ook de ontwikkeling van een spiritualiteit van de levensbeschouwelijke ontmoeting moet alle kansen krijgen. Omwille van goede communicatie en het bevorderen van vlotte contacten, zal de rooms-katholieke kerk in België ook duidelijk dienen te maken welke structuren en referentiepersonen aanspreekbaar zijn voor dit pastorale werktein.

Het IPB wil – vanuit de besprekingen in het IPB-Forum – enkele aanbevelingen formuleren. Ze staan niet in een rangorde van belangrijkheid, maar duiden op verschillende aspecten m.b.t. deze thematiek.

1. In pastorale activiteiten, het katholiek onderwijs, katholieke instellingen en het christelijk middenveld worden inspanningen geleverd om de kennis over andere religies en levensbeschouwingen te verhogen.

- In de opleidingen en in de navorming voor pastorale verantwoordelijken, leerkrachten, instellingspersoneel, animatoren,... is deze thematiek vast onderdeel van het programma.
- Personeelsleden, verantwoordelijken en vrijwilligers worden geoefend in contactvaardigheid met collega's uit andere religies en levensbeschouwingen.

2. In de Nederlandstalige pastoraal in Vlaanderen en de meertalige pastoraal in Brussel zijn meerdere initiatieven en bewegingen actief op het domein van de levensbeschouwelijke ontmoeting. In het kader van pastorale planning is het wenselijk dat enerzijds voor Vlaanderen en anderzijds voor Brussel één sociaal-culturele organisatie wordt gemandateerd als referentiepunt om een aanbod van animatie en educatie m.b.t. de interreligieuze en – levensbeschouwelijke ontmoeting uit te werken en aan te bieden.

- Aangezien voor Vlaanderen Kerkwerk Multicultureel Samenleven (KMS) daartoe reeds gemandateerd werd door de bisschoppen en in Brussel het dialoogcentrum El Kalima samen met KMS Brussel actief is op het terrein, kan aan deze twee organisaties gevraagd worden om – in samenspraak met andere verenigingen en bewegingen – hun actuele aanbod, dat sterk gericht is op de relatieopbouw met de islamitische gemeenschap, uit te breiden naar andere religies en levensbeschouwingen.

- Het aanbod van animatie en educatie kan gericht zijn op:
 - het bijsturen van de negatieve (vijandige) beeldvorming en het verhogen van het respect voor de verschillende levensbeschouwingen en religies als basis voor kritische dialoog
 - het op gang brengen van persoonlijke en groepsgerichte contacten
 - de wederzijdse ontmoeting in ruimtes en bij gelegenheden die voor de verschillende gemeenschappen belangrijk zijn
 - de verkenning van elkaars (spiritueel) erfgoed
 - de bevordering van de gedachte van gemeenschappelijke solidariteitsacties gericht op vrede en rechtvaardigheid.

Hoewel het IPB geen advies kan geven voor de Franstalige katholieke gemeenschap, mogen wij hopen dat er ook bij hen gelijkaardige initiatieven verder worden ontwikkeld.

3. Een open en vruchtbare ontmoeting is maar mogelijk vanuit een open geest. Het Evangelie van Christus, maar ook de andere bijbelse geschriften, de rijke kerkliteratuur en pastorale ervaringen, reiken ons elementen van interreligieuze en – levensbeschouwelijke spiritualiteit van gastvrijheid en ontmoeting aan.

- Het verdient aanbeveling dat er in Vlaanderen en Brussel een bezinningscentrum wordt bereid gevonden het trefpunt te worden van deze spiritualiteitsontwikkeling.
- Deze bezinningscentra voor de Nederlandstalige kerkgemeenschap worden een bron van religieuze ontplooiing rond het genoemde thema. Zij zijn de ontvangstplaats voor open geesten van verschillende gezindheden, en de voedingsbron voor gelovigen die in het dagelijks leven werken aan relatieopbouw in diversiteit. Zij openen wegen voor gezamenlijke meditatie en gebed, studie van bijbel en andere geschriften, verkenning van het spiritueel erfgoed, het leren

beluisteren van elkaars geloofstaal,...

4. De Belgische overheid erkent zes erediensten (rooms-katholieke, protestantse, joodse, anglicaanse, islamitische en orthodoxe eredienst) en de niet-confessionele vrijzinnigheid. Daarnaast bestaan er nog andere niet-erkende gemeenschappen (boeddhisten, hindoes, jains, sikhs, baha' i,).

- Het is de rol van de overheid om levensbeschouwingen en religies niet terug te dringen tot de private levenssfeer. De overheid kan ook een rol spelen in het creëren van structureel overleg tussen de door haar erkende erediensten en levensbeschouwingen. Het IPB staat daarom achter de idee van de oprichting van een contactplatform voor de erkende erediensten en de vrijzinnigheid. Zij speelt daarmee in op de groeiende contacten tussen de religies en levensbeschouwingen in onze grote steden.
- Het is ook de rol van de kerk zich te verhouden op de evolutie van de levensbeschouwelijke diversiteit. Daarvoor is het nodig, denken wij, te beschikken over een interne overlegstructuur en aanspreekbare verantwoordelijken voor wie externen op ons beroep wil doen.

Onder voorzitterschap van de bisschopreferent voor de interreligieuze dialoog, kan een **commissie interreligieuze dialoog** opgericht worden met een vertegenwoordiging van bestaande commissies (joods-christelijke betrekkingen, Interdiocesane commissie voor de betrekkingen met de islam) en van katholieke gelovigen (academici, pastoraal verantwoordelijken, religieuzen,...) die in direct contact staan of kennis van zaken hebben m.b.t. de andere religies en levensbeschouwingen.

5. Het IPB wil **bijzonder aanbevelen** dat in de komende tijd aandacht zou besteed worden aan de levensbeschouwelijke ontmoeting in het kader van het katholiek onderwijs, de gezinsbegeleiding, en de sociale instellingen.

- Het **katholiek onderwijs** wordt aangemoedigd moedig verder te werken aan een kwaliteitsvolle verkenning van de levensbeschouwelijke en religieuze diversiteit langs het onderwijsaanbod. Het katholiek onderwijs kan een voorbeeld zijn van levensbeschouwelijke gastvrijheid en ontmoeting door openheid te creëren naar mensen van verschillende herkomst en overtuiging in haar (educatief) personeelskader. Het IPB denkt dat het noodzakelijk is dergelijke processen op een kwaliteitsvolle wijze te laten begeleiden door een gespecialiseerde equipe.
- Voor de **gezinspastoraal** en de **initiatieven van partnerbegeleiding** zijn er nieuwe uitdagingen in de begeleiding van multireligieuze en multiculturele gezins- en partnerrelaties. Wil de kerk aanwezig zijn bij cultuur- en religiegemengde partners en gezinnen dan is dit een invalshoek die niet te onderschatten is. Er dienen zich vele vraagstukken aan (relatie met de familie, opvoeding van de kinderen, omgaan met meervoudige zingeving,...) die onze aandacht verdienen.
- Voor de **sociale en penitentiaire instellingen** is de instroom van diverse gebruikers een feit. Zowel in ziekenhuizen, in gevangenissen en detentiecentra, als in de bijzondere jeugdzorg en nu ook in de ouderopvang, in de opvang van mensen met een handicap of met een psychische problematiek, stelt men zich vragen naar een passende pastorale begeleiding. Een aantal instellingen hebben daarin betekenisvolle stappen gezet. Het zou een echte stimulans betekenen mochten de pastorale equipes in de instellingen kunnen terugvallen op meer ondersteuning.

6. Levensbeschouwelijke ontmoeting is zeker niet enkel de zaak van gespecialiseerde centra en het kerkelijke beleid. Voor het IPB is elke gelovige en elke lokale kerkgemeenschap een **wezenlijke en belangrijke basischakel** in dit hele proces. Het IPB

wil hen dan ook uitnodigen om deze aangelegenheid ter harte te nemen. Het IPB wil haar bijzondere waardering uitspreken voor elkeen die zich op het lokale kerkniveau en vanuit persoonlijke relaties – langs vrijwilligerswerk bij zieken en gevangenen, langs buurtbezoek en in diaconaal engagement – engageert om de levensbeschouwelijke ontmoeting en gastvrijheid te beoefenen als een vorm van dagelijkse geloofspraktijk.

Om die engagementen te versterken en te verbreden stelt het IPB voor dat de pastorale raden:

- zich zouden buigen over deze thematiek en nagaan wat de hefboomen zijn om in eigen midden initiatieven te nemen.
- - in samenspraak met de bisschop - een signaal geven aan de pastores om het werken aan levensbeschouwelijke ontmoeting te stimuleren en om de gelovigen die actief zijn op dit domein te bemoedigen.
- - in samenspraak met de bisschop - nagaan welke personele inzet er kan vrijgesteld worden om deze thematiek in het bisdom/vicariaat permanent te behartigen.

Het IPB vraagt aan de Belgische Bisschoppenconferentie, de Unie van Religieuzen van Vlaanderen, de pastorale raden en de verantwoordelijken van de instellingen, organisaties en het christelijk middenveld, deze aanbevelingen te bespreken. Het IPB is geïnteresseerd in de reacties.

We willen als gelovigen de weg blijven gaan en - soms kleine - stappen zetten. We willen leergierig beluisteren wat de ander aanbrengt en deelt vanuit zijn/haar geloof of levensbeschouwing. Ja, die weg van uitwisseling willen we gaan. Samen gaan. Luisterend naar wat opborrelt uit onze bronnen. Elkaar ruimte en tijd gunnend.

Om de vrede te bewerken en te bewaren.

Brussel, 8 december 2007

Nieuw: een coördinator in het IPB

Sinds 1 januari werkt Carine Devogelaere als coördinator van het IPB. Ze volgt Lea Verstricht op maar krijgt tegelijk ook een aantal opdrachten die vroeger door de algemeen secretaris werden opgenomen.

Carine, jij bent arts en hebt 27 jaar gewerkt in de preventieve gezondheidszorg. Hoe kom je erbij om je kandidaat te stellen voor deze opdracht?

Ik ben inderdaad al 27 jaar een gelukkige jeugdarts, eerst in het medisch schooltoezicht en de laatste jaren in een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB). Het werken met en voor jongeren heeft me altijd geboeid. Maar daarnaast heb ik me ook altijd ingezet op vlak van bezinning en bijbel en ben ik al vele jaren actief in de universitaire parochie van Leuven. Als religieuze ben ik ook sterk betrokken op de toekomst van onze kerk. Al een hele tijd vroeg ik me af of ik me daar niet uitdrukkelijker voor kon engageren.

Toen het secretariaat van de universitaire parochie in de zomer van 2005 verhuisde naar de Tiensestraat en onderdak kreeg in een vleugel van het Leo XIII-seminarie, ging ik mee op die site wonen om meer tussen de studenten aanwezig te zijn. Voorwaarde was dat ik student werd en zo ging ik deeltijds theologie studeren. Daardoor groeide mijn verlangen om explicieter bezig te zijn met geloof en kerkgemeenschap.

Ik ben zelf lid geweest van het IPB in de jaren negentig en heb daar goede herinneringen aan over gehouden. Vandaar mijn sollicitatie om studiesecretaris te worden.

Jij bent religieuze bij de zusters annuntiaten van Heverlee. Heeft dit mee je overstap naar deze heel andere sector bepaald?

Onze congregatie hecht in haar spiritualiteit veel belang aan geloofsopvoeding. Als lid deel ik in dat charisma en probeer het op mijn manier gestalte te geven. In de voorbije jaren ben ik zowel in groepen als in individuele gesprekken met mensen op weg gegaan om te ontdekken hoe het evangelie vandaag gebeurt en hoe we het nog concreter handen en voeten kunnen geven.

Zoals in de meeste congregaties in Vlaanderen, zijn er ook bij ons in België weinig jongeren. De toekomst van het religieuze leven gaat me al lang erg ter harte. Ik ben dan ook vroeger een hele tijd actief geweest in roepingpastoraal

en ben nu opnieuw lid van de contactgroep rond roepingen van ons bisdom. Uit ervaring weet ik hoe moeilijk het is om de toekomst concreet voor te stellen of te bepalen. Het religieuze leven van morgen zal er vermoedelijk heel anders uit zien dan wat nu bestaat. Hier en daar zie ik hoe mensen bescheiden proberen in nieuwe vormen. Af en toe ben ik daar van dichtbij bij betrokken. En dat doet me deugd want ik geloof heel sterk in de levenskeuze die ik maakte. Ik zou heel graag hebben dat velen mogen ontdekken hoe je diep gelukkig kan zijn in een gegeven leven voor God.

Je bent dus een zoeker. Zijn er dan geen dingen die je ontmoedigen?

Soms denk ik wel eens: waarom blijf ik altijd opnieuw verwachten dat er wat verandert? Maar die taaiheid zal wel alles te maken hebben met mijn geloof. God geeft het nooit op met zijn mensen. En dan kan ik de ontgoochelingen relativeren. Moeilijker voor mij is het aanvaarden van onmacht. Als we in de congregatie bij voorbeeld beslissingen moeten nemen die gevolgen hebben op langere termijn, zou ik graag weten hoe het nu verder moet. Maar die blik in de toekomst is niet mogelijk. En daar heb ik het best moeilijk mee.

Dat is ook zo in de bredere kerk. Beleidsmensen proberen zo goed mogelijk te werken met visie op middellange termijn. Maar wie zegt dat hun visie de beste is. Alles verandert zo snel en er zijn heel wat onbekenden in het plaatje. Sommigen reageren hierop met ongeduld omdat er zo weinig duidelijkheid is, anderen met felle kritiek op wie toch een bepaalde optie naar voor schuift. Niemand houdt van het gevoel geen greep te hebben op de werkelijkheid.

In gesprekken hoorde ik dat je wel een mening hebt over het IPB. Je was trouwens vroeger lid van het Forum. Hoe zie jij het IPB van de toekomst?

Het IPB staat of valt volgens mij met het engagement van zijn leden. Een coördinator kan enkel 'coördineren' en stimuleren. Vandaar dat ik veel belang hecht aan de samenstelling van het Forum. Enerzijds moet zo'n bijeenkomst de bestaande geleidingen in onze kerk op een goede manier vertegenwoordigen, anderzijds moet er voldoende ruimte zijn voor de enthousiaste inbreng van kleinere groepen en individuele personen die mee zorg willen dragen voor ons christen

zijn vandaag. Dan wordt het Forum de plaats waar ontmoeting gebeurt over alle verschillen heen en waar mensen samen zoeken en groeien in geloof en engagement. Want er moet meer zijn dan praten alleen. Op het thuisfront en in onze bredere samenleving wordt datgene wat aan bod komt in een forum best ook omgezet in daden. En af en toe kunnen we als IPB ook onze stem laten klinken in die samenleving en in onze kerk. Soms kritisch maar vooral bemoedigend. Het IPB als een hart onder de riem voor zoekende christenen, voor gelovigen die een rugsteuntje best kunnen gebruiken. Want wie zijn geloof niet beperkt tot de privésfeer, vangt veel tegenwind. Bemoediging en verbondenheid doen dan echt deugd.

Zie jij dat laatste als een van de voornaamste opdrachten van het IPB?

Eigenlijk wel. Ik hoop maar dat zo iets niet te soft klinkt. Wie naar het Forum komt, zou volgens mij bemoedigd naar huis moeten gaan met een gevoel van verbondenheid. En meer dan een gevoel. Met een echte ervaring dat we samen bouwen aan de kerkgemeenschap en zoeken hoe we elkaar kunnen inspireren in ons christen-zijn.

Die bemoediging mag zich natuurlijk niet beperken tot de forumleden van het IPB. We mogen als IPB ook stem geven aan wat leeft aan zorg en vragen bij vele christenen. We mogen aandacht vragen voor actuele thema's en het denkwerk daarrond mee stimuleren. Zo kunnen we bemoedigend zijn voor wie ijvert voor een rechtvaardige samenleving en voor een dynamische kerkgemeenschap.

Zijn er dingen waar je naar uitkijkt?

In mijn nieuwe job of bedoel je het meer algemeen? Ik verwacht veel van de contacten die ik als coördinator van het IPB wil leggen. Ik zie mijn taak zeer zeker voor een belangrijk deel in netwerking. Bestaande contacten ondersteunen en nieuwe aanmoedigen en mogelijk maken. Mensen met anderen laten kennismaken en laten uitwisselen rond ideeën en visie. Persoonlijk kijk ik ook wel uit naar een jaar rond het 'Woord van God'. Dat woord en de manier waarop we de Bijbel vandaag kunnen lezen en doen, blijven me boeien. In mijn studies theologie koos ik daarom voor de richting bijbel en werk ik rond hermeneutiek. Dat is een moeilijk woord voor sleutel waarmee een tekst kan opengaan voor de lezer. Zodat het Woord vandaag opnieuw mens kan worden in ieder van ons.